

possit ad risum & jocum inverti? Mirum igitur non habetur, quod incredulis haec nostra calamitatum historia fabulae speciem praeseferat.

II.

IN EXOD. 3, 2.

*Luculentus Ss. lit. utriusque foederis sensus ostendit, illum, qui Patriarchis saepe, & Mosi praecipue, in ardente rubo adparuit, ac Israelitas a servitute Aegypti in libertatem Chanaanitidos adseruit יהוה ipsum, Gen. 48, 16 המלאך הגואל Job. 33, 23. מלאך מליץ Is. 63, 9. מלאך פניו Conf. Exod. 23, 20. 21. non vero tantum creatum fuisse. *) Omnipotentem hunc Salvatorem agnovit Moses cum universa omni tempore Synagoga. Celebrarunt Aegyptii, Scriptores Judaei & Gentiles. **) Hic יהוה Dei Filius fuit, MAGNI CONSILII ET TESTAMENTI ANGELUS, Incarnationi praeludens, per quem Deus omnia fecit, conservat & gubernat. ***) Huic sententiae SS. PP. & Ecclesiae Doctores, contra Arianos depraeliantes, constans suffragium ferunt, & ipsa consentit Ecclesia. ****)*

*) Amplius trecenties in sola Exodo יהוה legitur: Ipse מלאך de se Exod. 20, 2. praedi-

dicat : יהוה אנוכי *ego sum Dominus Deus tuus*. Quomodo incommutabile hoc nomen soli Deo, juxta fidem, proprium & singulare, *Exod. 3, 15. Isa. 42, 8.* hic incommutabilis Divinitatis character creaturae potest convenire? An toties in alieno significato, *repraesentative* tantum, nullibi proprie, Angelo, adsumto corpore, ut aiunt, vices gerenti tribuitur, & quidem nullo adjecto indicio, ex quo colligi queat, nomen illud tantum de creatura intelligendum? Quis unquam Propheta, Hagiographus, Legatus dixit? *Ego Dominus, ego Caesar, Rex &c.!* Si in Patriarcharum historia sub Esau nomine Jacob &c., aut in Libro Tobiae nomine Gabrielis tractasset Raphael, ita, ut unus personam alterius sustineret, quis haec vel in profano Scriptore probaret, cum tamen major inter homines convenientia, major inter Angelos similitudo, quam Deum inter & creaturam? — Ex sententia contraria, quae *Angelum creatum* propugnat, *Socinianus* obloquitur, Verbum non reip̄sa incarnatum esse, sed sicut in V. T., ita & hoc in mysterio Angelum Dei vices supplere, sic, ut intelligatur *Filius Dei* non reip̄sa, sed *repraesentative, adoptive, denominative*, scil. creatura perfectissima ac pene singularis, Dei autoritate agens. Praestat igitur Ss. Script. obvium sensum sequi, & Ss. PP. argumentis contra veteres Arianos suam relin-

lin-

linquere efficaciam. Conf. *Exod.* 3. 4. 6. 20. 23. Decretorios hos textus olim vaferrimi Ariani e. g. *Euseb. Caesar.* cernentes, fatebantur, ipsum Deum (Patrem) adparuisse., sed Personam Filii fuisse, Patres invicte commonstrarunt. Nonne haec doctrina ad refutandos Socinianos & varios Theistas, atque ad gloriam Divinitatis Verbi tuendam aptior, praefenda est? Et quam eximie relucet Verbi divini erga homines bonitas, ex qua jam ante Incarnationem in terris visus est, & cum hominibus conversatus? & quidem tanta cum majestate, ac signis, tam evidentibus praesentiae divinae characteribus, ut populus pene oppressus a gloria Dei clamaret ad Mosen *Exod.* 20, 19. *non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.*

***) Perpendatur tantum *Exod.* 15. epinicion Mosis: אֲשֶׁרָה לִירוּחָהּ, ubi non angelica creatura, sed Deus ipse tanquam Redemptor & Salvator celebratur. Certe tot prodigiorum ac benefactorum causa immediata Angelus aequae violenter diceretur, atque Aaron C. 14, 21. loco & nomine Mosis manum super mare extendisse. Illa postea miracula *Josue* 4, 23. *David.* *Psal.* heb. 77, 17 — 21. *Judith* 5, 12. *Isa.* 63, 11. *Habac.* 3, 8. *Esd.* 9, 11. *Sap.* 19, 7 — 9: imo Christiana Ecclesia *Act.* 7, 36. *Heb.* 11, 29. recolere. Caeterum Conf. 70-

===

Josepb. Antiq. L. 2. C. 16. Phil. Lib. 1. & 3. de Mose. & apud Euseb. praepar. Evang. L. 9. C. 28. Ezechielum Poetam & C. 17. Artapan. Etiam divini hujus beneficii mentionem transcripserunt Diod. sic. Strabo, Trog. Pom., Polaemon, Ptolom. Mendefius.

***) Conf. *Joann. 1, 3. 18. 5, 36. 37. Matth. 11, 27. Act. 17, 25, 31. Eph. 1, 22. 23. Gal. 3, 19. Coloss. 1, 16. 1. Tim. 3, 15.* Sicut Filius Dei conditor, conservator, & gubernator est, ita etiam sponsus Ecclesiae suae ab initio constitutus est, quare directorem etiam & Legislatorem (immediatum) fuisse non ambigitur. Haec constans & unanimis SS. PP. ex Script. est sententia, praecipue *Ss. Iren., Hilar., Ambros.* Hic S. Doctor in *1. Cor. 10, 9. neque tentemus Christum sicut quidam eorum tentaverunt, & a serpentibus perierunt*, inquit: *Christum tentasse dicuntur, quia Christus erat, qui ad Mosen loquebatur.*

****) Ex PP. nonnihil uberius juvat hanc rem stabilire. *S. Iren.* fere per decursum totius *Lib. 4. adv. Haeres.* invicte probat, *Filium Dei, Dominum nostrum & Magistrum* Adamo, Noe, Abrahae, Mosi se manifestasse, excluso mediatore Angelo. Cit. *Lib. c. 21. edit. Le Preux, opera Gallasii*, idem S. Pater scribit: *utraque Testamenta unus & idem Paterfamilias produxit, Verbum*

bum Dei, Dominus noster Iesus Christus, qui
& Abrabae & Mofi locutus est. Hoc idem
docent S. Hilar. enarrat. in Psal. 134. ad v.,
qui percussit primogenita Aegypti, & in Libris
de Trinit.. Basil. M. adv. Eunom. Lib. 2. Am-
bros. Lib. 1. de Fide c. 5. Just. Mart. in Dial.
cum Tryph.. Gregor. Naz. Lib. de Fide. S.
Atban. Serm. 4. c. Arianos, S. Chrys. in 1.
Cor. 10, 1. Tertull. Lib. 2. adv. Marcionem.
Prudent. in Apotbeos.. Leo M. Ep. ad Pulcher.
Hanc doctrinam Concil. Antioch. I. an. C.
266. contra Paul. Samosat. sub Dionys. P. R.
non solum ceu indubitata tenuit, sed
etiam tanquam ab Apost. traditam in Ep.
Synodica declaravit: scil. Verbum Dei in
persona & sensibili forma Patriarchis & Mo-
si adparuisse. Accedit ipsa M. Ecclesia,
recinens Antiph. o Adonai & Dux &c., &
alteram in Parasc. popule meus! quid feci tibi
&c. Equidem S. August. ut Arianorum in-
fano occurreret sophismati, nonnunquam
aliter, quam praedecessores sui V. T. adpa-
ritions explicare coepit, totius tamen an-
tiquitatis sententiam iterum in variis cir-
cumstantiis secutus, non semel agnovit,
Personam Filii Dei Mofi visam esse. Haec-
que autoritas M. Augustini, sicut & Liber
de coelesti Hier. multos ad opinionem de An-
gelo creato abduxit aevo Doctoris Angelici.
Sed cit. S. August. opinionem de Angelo crea-
to non ita certam habuit, quin aliam eli-
gendi de Domino Christo optionem daret.
Conf.

runt: bella Regibus Israel non conciverunt a vicinis: gesta *Jebu*, ejusque successorum non adornarunt, sed praenuntiarunt: non in idololatriam solum, sed reliqua etiam flagitia animadverterunt. *Eliam* 4. *Reg.* 1, 9 — 12. &c., *Elisaeum* 4. *Reg.* 2, 23. a crudelitatis nota, cujus recentes Manichaei utrumque S. Vatem arguunt, vindicamus. *Elisaeus* 4. *Reg.* 8, 7 — 10. & 2 *Reg.* 19, 15. *Benadad* non circumvenit. Quid vero de *Baalam* censendum, & *Propbeta*, qui 3. *Reg.* 13, 18. alteri Prophetae mentitus est, explicabitur.

**) Haec divinae missionis sigilla. Ostendit autem biblica historia, vera illos patrasse miracula, eaque non in angulo solum, aut coram Filiis Prophetarum; sed in conspectu universi populi; quibus omnibus nullam inferunt contentionem, dubium nullum ementita Gentilium signa. E. g. *Delphica Aesculapii, Vespasiani, Hadriani, Apollonii, Simonis M., Mabometi*. Et quot, quam illustria non edidere oracula de eventibus remotissimis cum luculentis rerum ac personarum adjunctis, de regnorum fatiis ac revolutionibus, de vicinis Judaeae Gentibus ac hostibus e. g. *Moabitis, Ammonitis, Iudumaeis, Syris, Tyriis, Assyriis, Babyloniis, Persis, Graecis & Romanis?* Quid ad haec Paganorum vaticinia? quorum vanitatem sapientiores gentilium risui habebant e. g.

Ci-